

Heemkundevereniging "Leeuwen"

Opgericht 6 mei 2009

april 2015

Zesde jaargang

In dit nummer: Pag.

Boven-Leeuwen:

-Zadelmakerij	1
-Hervormde kerk	2
-Huijs te Leeuwen	2

Beneden-Leeuwen:

-Huisartsen van Haagen	3
-Historie woning Retstraat 12	4

Bestuur:

- Jan van Gelder, voorzitter
- Toon Banken, secretaris
- Cees van den Akker, penningmeester
- Theo Huisman, bestuurslid
- Gerard Kouwenberg, webmaster
- Ton van Kruisbergen bestuurslid

NIEUWSBRIEF

Zadelmakerij in Boveneind

door Jan van Gelder

Ondanks het feit dat Maas en Waal rond 1850 een agrarisch gebied was en de boeren de paarden uitsluitend als trekkracht gebruikten, waren er maar weinig zadelmakers in deze streek.

In die periode vestigde zich hier de zadelmakersfamilie Eijckmans.

Gerhard Eijckmans, geboren in 1784 te Weeze (Dld), was zadelmaker, evenals zijn zoon Theodor, die zadelmaker was in Goch. De zoon van Theodor Eijckmans, Gerardus, zette de familietraditie voort en verhuisde in 1860 naar Ottersum, toen nog Duits grondgebied, waar hij een eigen zadelmakerij begon.

In Ottersum werd zoon Theodorus geboren en deze trouwde later met zijn grote liefde Maria Pouwels uit Beuningen.

Hij vestigde zich als zelfstandig zadelmaker in de Stationsstraat te Druten.

In dit dorp waren twee leerlooierijen gevestigd, wellicht de reden dat Theodorus voor Druten koos.

Theodorus en Maria kregen drie zonen:

Piet, Dorus en Gradus, die allen zadelmaker werden.

Piet vestigde zich in 1895 in Boxtel.

Dorus trok begin 1900 naar Hulhuizen bij Gendt in de Betuwe.

Gradus begon enkele jaren daarna in Boven-Leeuwen een zadelmakerij in een pand naast de hervormde kerk, beter bekend als het huis van de familie Stam.

Hier tegenover, in café Hopmans op de Waaldijk, werkte Henriëtte Herckenrath uit Horssen als dienstmeid.

Gradus, die er af en toe een borreltje ging drinken, werd hevig verliefd op haar.

Ze besloten al snel om te trouwen en begonnen een café en zadelmakerij in de Molenstraat op nr. 170.

rechts op foto: zadelmakerij met uithangbord

Gradus herstelde niet alleen gebruikte zadels, maar maakte ook nieuwe.

Bij boeren, die meerdere paarden hadden, ging hij aan huis repareren, bijv. bij stalhouderij van Echteld en bij de familie Rutten in Wamel.

Toen na de Tweede Wereldoorlog de boeren geleidelijk overgingen op tractoren, verhuisde zoon Albert Eijckmans, die de zadelmakerij had voortgezet, naar de Zandstraat te Beneden-Leeuwen en produceerde daar luxe zadels en andere lederwaren.

Later werd het bedrijf verkocht en kwam in het gebouw een notariskantoor.

Boven-Leeuwen

*Bronnen: A.G. Schulte "Monumenten van geschiedenis en kunst"
 Cor van den Heuvel "De geschiedenis van Hlaiwa tot Boveneind"*

door Toon Banken

Getouwtrek om hervormde kerk

De Nederlands-hervormde kerk aan de Waalbandijk 69, benedendijks, ten oosten van de grote Wiel bij de Molenstraat, is een in 1756-1757 gerealiseerd, klein achthoekig kerkgebouw met een later toegevoegde consistoriekamer.

Naast deze kerk staat de voormalige pastorie, die in 1907 naar ontwerp van architect G. Formijne is gebouwd door aannemer J.H. van Berghen uit Waardenburg.

Toen de Fransen in het najaar van 1794 de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden binnenvielen, brak ook voor het Land van Maas en Waal een nieuwe tijd aan.

Voortaan was er vrijheid van godsdienst.

De katholieken hadden een kerk nodig om hun geloof te belijden en zij probeerden de Nederlands-hervormde kerk in handen te krijgen.

Jan Merkhof, Jan van Mook en Jan van Koolwijk, het schepcollege, schreven op 22 april 1795 een brief aan de "*Vertegenwoordigers van het volk van Gelderland*" waarin ze om dat godshuis vroegen.

Ze maakten echter geen schijn van kans, want dat kerkje was door de hervormden gebouwd en betaald en voor het behoud ervan waren zij bereid te vechten en te sterven.

Huijs te Leeuwen en de "papenkelder"

Aan de Waalbandijk nr. 7 staan de overblijfselen van het adellijk Huijs te Leeuwen, bestaande uit het als voorhuis van een boerderij dienstdoende 17de-eeuwse poortgebouw op het omgrachte burchterrein en een gedeelte van een voormalig koetshuis op het voorterrein.

In de leenaktenboeken van het kwartier van Nijmegen wordt vanaf 1417 de belening vermeld van " 't huys to Lewen, met den tweeen voorgeborchten, met graven ende bongerden, ende met sestich hollantsche mergen landts daerto gehorende...".

De machtigste en bekendste bewoner van het Huijs was Zweder van Boetzelaer.

In 1642 was hij al ambtman en dat was hij in 1674 nog steeds. Hij had een hekel aan katholieken want zij maakten in zijn ogen té uitbundig gebruik van de vrijheid van godsdienst.

Hij zou ze leren, die "Roomsen" (Papen).

Tien geestelijken sloot hij op in de kelders van zijn huis.

Pas toen de torenhoge boetes waren betaald, liet de ambtman de priesters weer vrij.

Sindsdien spreekt men van de "papenkelder".

Huisartsen van Haagen *Bron o.a. "Tussen Waal en Wetering"* door Toon Banken

Dokter Hoeben was omstreeks 1870 huisarts in Wamel en Leeuwen (Benedeneind en Boveneind). In april 1870 bereikte Arnold van Haagen een noodkreet van zijn studiegenoot dokter Hoeben, die ernstig ziek was, om hem te komen helpen.

Arnold van Haagen was in februari 1879 afgestudeerd, maar werkte nog aan de Universiteitskliniek te Utrecht op de afdeling "vrouwenziekten".

Hij kon echter de oproep van zijn collega niet weerstaan en toog naar Leeuwen.

Daar aangekomen vond hij zijn doodzieke collega, lijdend aan cholera.

Niet lang daarna overleed dokter Hoeben en dokter van Haagen besloot de Leeuwense en Wamelse bevolking niet in de steek te laten.

Op 22 mei 1880 opende hij zijn eerste "apotheekboek" in Leeuwen, waarin hij de door hem verstrekte medicijnen bijhield.

Om zich te verplaatsen was dokter van Haagen in het bezit van een koets met paard, die verzorgd werden door een knecht.

Overdag bezocht hij zijn patiënten op deze manier, maar 's nachts werd hij met de hondenkar opgehaald en weer thuisgebracht.

In 1889 trouwde dokter Arnold van Haagen met Francisca van Beers uit Wamel.

Op 14 juli 1890 werd uit dit huwelijk Christiaan Jacobus Marie geboren, die door de Leeuwense bevolking Chriesje werd genoemd.

Zoonlief koos voor het vak van zijn vader en op 1 juni 1919 vestigde hij zich officieel als opvolger van zijn vader, die helaas spoedig daarna overleed.

huis van dokter Arnold van Haagen (nu Zandstraat 81)

Toen in 1935 dokter Leendert Andries van Hoeke zich in Wamel vestigde, betekende dit een ontlasting voor Chriesje.

Helaas van korte duur, want in 1939 werd dokter van Hoeke opgeroepen voor militaire dienst.

Na de demobilisatie in 1940 volgde de moeilijke bezettingstijd: geen auto en per fiets op ziekenbezoek.

Dokter Chriesje van Haagen was een zeer geliefde arts die, zeker tijdens de oorlogsjaren, veel voor zijn patiënten betekend heeft.

Met onvermoeide ijver vervulde hij zijn beroep. Door zijn eenvoudig, joviaal, prettig en oprecht karakter had hij vele vrienden en genoot hij een zeer grote populariteit.

In 1945 kreeg de dokter moeilijkheden met zijn gezondheid en werd opgenomen in een ziekenhuis.

Hij werd daar weliswaar uit ontslagen, maar bleef kwakkelen met zijn gezondheid en op 5 november 1951 overleed hij.

Hij werd opgevolgd door zijn schoonzoon Piet Delicaat, getrouwd met dochter Ine van Haagen.

Sponsor:

Noteer alvast in uw agenda:

Zaterdag 16 mei 2015 - Excursie naar Buren

Bankrekening: NL10RABO 014.95.51.274

Secretariaat en redactie: Rozenstraat 15,

6658 WS Beneden-Leeuwen

Telefoon: 0487-593505

Email: toon.banken@planet.nl

Kamer van Koophandel nr. 30 26 09 37

website: www.Heemkondeverenigingleeuwen.nl

Historie woning Retstraat 12, Beneden-Leeuwen (perceelsgrootte 0,5 ha) door Gerard Kouwenberg

Huidige bewoonster: mevrouw Femine Paes-Guiteneau.

Haar man was huisarts en is in 2013 overleden.

Bij een stamboomonderzoek ontdekte mevrouw Paes dat voorouders van haar vroeger in Dreumel gewoond hebben.

*Huwelijk 1780: Balthus Reinholt - met - Aartje van Toor (Aartje *1751 gedoopt in Wamel).

In september 1978 begon de heer Carel Paes als co-assistent van dokter Rademaekers in Dreumel.

De familie Paes, hij afkomstig uit Heumen (Molenhoek), zij geboren in Schiedam, woonde destijds aan de Rooijsestraat.

In 1980 verhuisden ze naar Beneden-Leeuwen, Zandstraat 71A (hoek past. Zijlmanstraat) en begonnen een eigen praktijk, inclusief apotheek.

In 1982 kocht de familie Paes de woning Retstraat 12 en daar werd de praktijk voortgezet.

Het pand werd overgenomen van de familie van Zuiderveld, een gezin met drie opgroeiende kinderen, dat er ongeveer 7 jaar gewoond heeft.

Het huis was vroeger eigendom van de gebroeders **Dorus en Jan Zondag**.

Bij de woning lag een bescheiden fruitboomgaard en er stond een tabaksschuur die tot in de jaren '50 van de vorige eeuw nog als zodanig in gebruik was.

Na het overlijden van de broers is het huis geërfd door de huishoudster **Anna van Herpen**.

Anna was 32 jaar dienstmeid bij de gebroeders Zondag.

Zij verdiende 200 gulden per jaar, uiteraard met kost en inwoning.

Anna verkocht het huis aanvankelijk aan **Jan van Zandvoort** en ging wonen in de Julianastraat.

Jaren later verkocht Jan van Zandvoort het huis weer terug aan Anna en verhuisde zelf naar het Zijveld.

In de oorlog was namelijk een zus van Anna getrouwd met ?? van Roosmalen.

Zij zijn, nadat Anna het huis weer had teruggekocht, ingetrokken in de schuur die bij de woning stond.

Vermoedelijk is Anna later met dit gezin verhuisd naar Brabant en daar in een verbouwde kippenschuur gaan wonen.

Retstraat 12 werd overgenomen door de familie **Frans van Zuiderveld**

De woning dateert vermoedelijk uit de 18e eeuw en staat op de gemeentelijke monumentenlijst. Mocht u meer weten over deze woning dan kunt u dit ons laten weten. info@heemkundeverenigingleeuwen.nl

Wij willen nogmaals benadrukken dat Heemkundevereniging Leeuwen staat voor Beneden- en Boven-Leeuwen.

Voelt u zich ook betrokken bij de historie van beide dorpen ?

Sluit de Heemkundevereniging in uw hart en word lid voor € 10,00 per jaar !